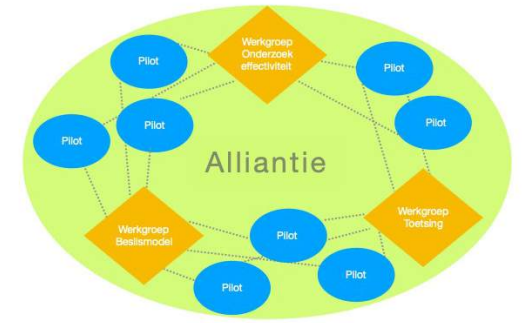

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Alliantie Financiële prikkels voor klimaatadaptatie

10 december 2019 - Kennisdag Klimaatadaptatie

Anne-Marie Bor (NextGreen)
Carleen Mesters (Stroom en Onderstroom)
Annemarieke Grinwis (Ministerie IenW)
Eric Hendrickx (Waterschap de Dommel)
Nicole Alewijn (Gemeente Rucphen)
Eva van den Broek (Behavioural Insights Nederland)

Deltaprogramma |
Ruimtelijke Adaptatie

Tijdlijn

Hemelwater belasten of belonen

Impactproject differentiatie belastingen voor klimaatadaptieve gebouwen
Carbon Master (Stroom en Onderstroom) en Amstel River (AMOV versie)

Financiële prikkels voor klimaatadaptatie

Inventarisatie financiële beloningen voor klimaatbestendige gebouwen en tuinen
Amstel River (NextGreen) en Carbon Master (Stroom en Onderstroom)

STROOM en ONDERSTROOM

Pilots voor financiële prikkels

Pilots en samenwerking financiële prikkels voor klimaatadaptatie
Carbon Master (Stroom en Onderstroom) en Amstel River (NextGreen)

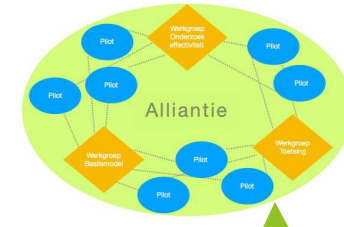

STROOM en ONDERSTROOM

Deltaprogramma 2018

Documenten van de discussie en voorstel daks

2000 - 2002

2005 - 2006

2008

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

Werkspoor Differentiatie Belastingen

Green Deal Groene Daken

Impactproject
Hemelwater Belasten of Belonen

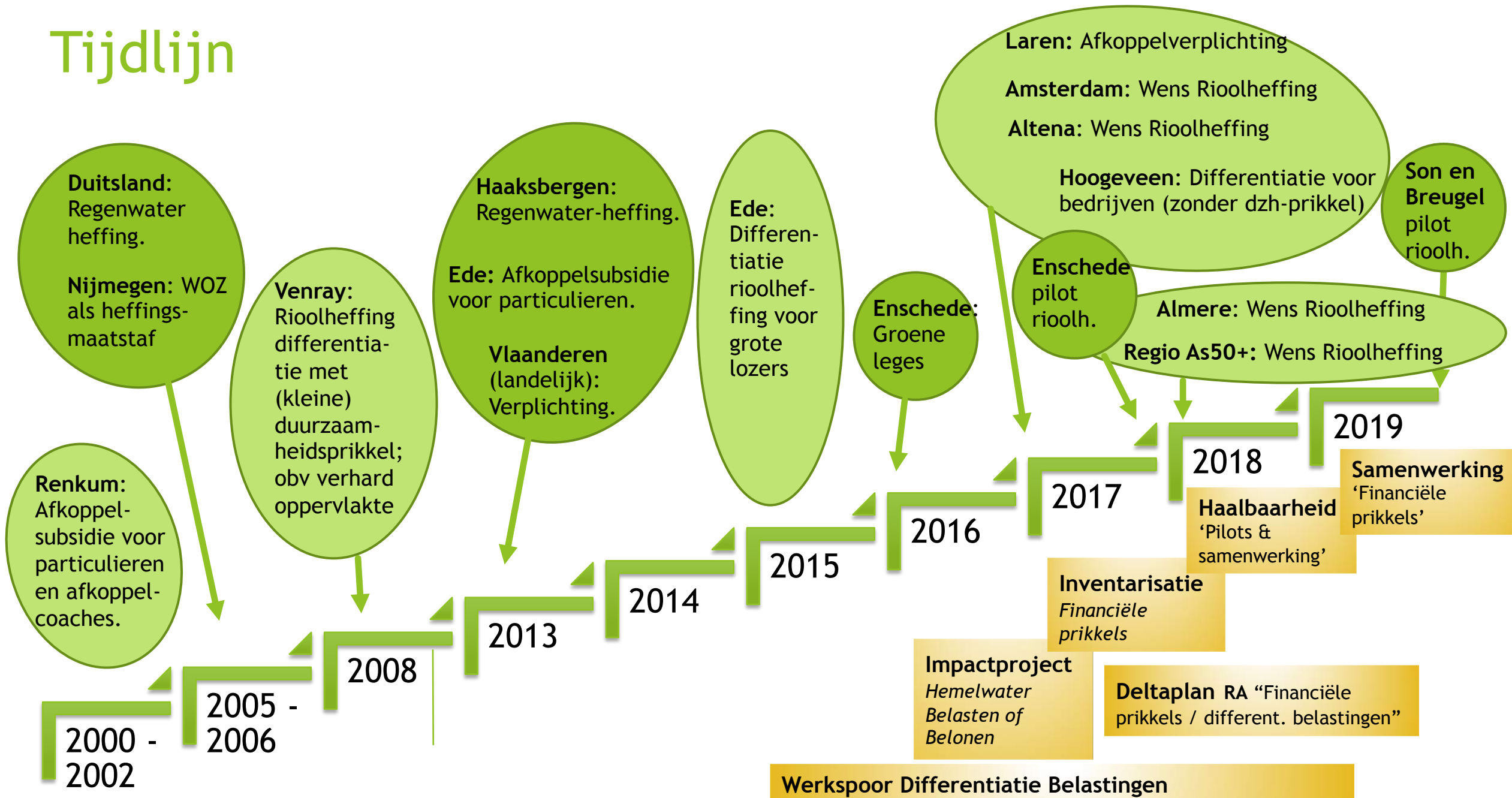
Inventarisatie
Financiële prikkels

Deltaplan RA "Financiële prikkels / different. belastingen"

Haalbaarheid
'Pilots & samenwerking'

Samenwerking
'Financiële prikkels'

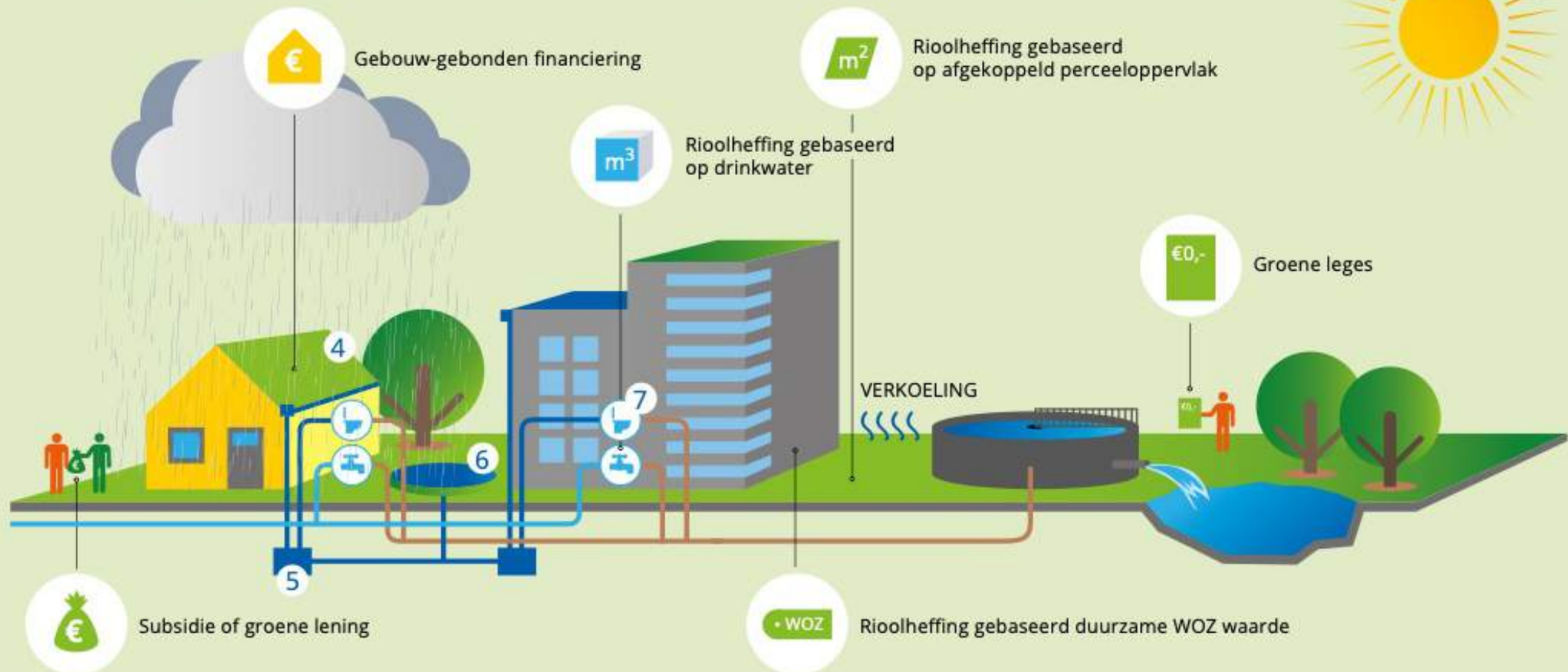
Tijdslijn

Financiële Prikkels voor klimaatadaptatie

- 1 Drinkwater wordt afvalwater na gebruik
- 2 RWZI
- 3 Oppervlaktewater
- 4 Groen dak
- 5 Hemelwateropslag
- 6 Lokale wateropvang
- 7 Toiletspoeling met hemelwater

MET GROENE FINANCIËLE PRIKKELS

Financiële Prikkels voor klimaatadaptatie

	Vergroenen belastingen		Overige instrumenten
Woningen	<i>Eigenaren</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige vrijstelling op (deel) heffing • BTW differentiatie of vrijstelling • Groene leges 	<i>Gebruikers (eigenaar of huurder)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige vrijstelling op (deel) heffing • Btw differentiatie of vrijstelling 	<i>Eigenaren/Gebruikers</i> <ul style="list-style-type: none"> • Subsidie • Bijdragen in natura • Fondsvorming • Crowdfunding
Bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige vrijstelling op (deel) op heffing, • BTW differentiatie of vrijstelling • Groene leges • Investeringsaftrek (MIA/Vamil) • Groene lening / groenfinanciering 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige vrijstelling op (deel) heffing • Btw differentiatie of vrijstelling 	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidie • Bijdragen in natura • Fondsvorming • Crowdfunding • Cost-sharing

Eenmalige prikkel

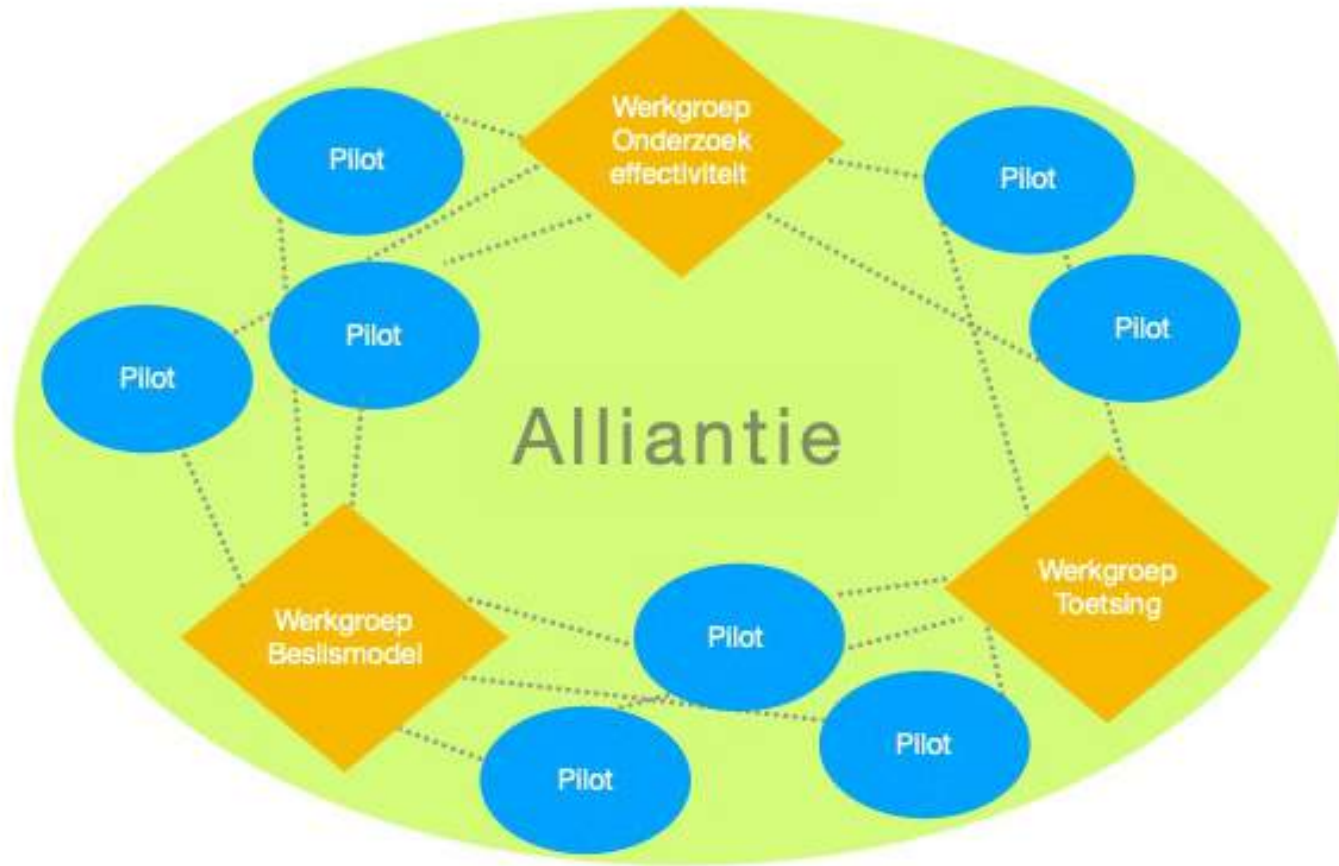
Structurele prikkel

Tabel: Eenmalige financiële stimulans voor de aanschaf en/of aanleg van klimaatadaptieve maatregelen, zoals tegels vervangen door groen of de aanleg van groen-blauwe daken.

	Vergroenen belastingen		Overige instrumenten
Woningen	<i>Eigenaren</i> <ul style="list-style-type: none"> • Structurele differentiatie via tariefsysteem heffing 	<i>Gebruikers (eigenaar of huurder)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Structurele differentiatie via tariefsysteem heffing 	<i>Eigenaren/Gebruikers</i> <ul style="list-style-type: none"> • Waterspoor • Differentiatie premie verzekeraar
Bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Structurele differentiatie via tariefsysteem heffing 	<ul style="list-style-type: none"> • Structurele differentiatie via tariefsysteem heffing 	<ul style="list-style-type: none"> • Waterspoor • Differentiatie premie verzekeraar • Impact Bond

Bron: '[Financiële prikkels voor klimaatadaptatie](#)', Bor en Mesters, 2018

Alliantie Financiële Prikkels

Pilots 2019-2020

Thematische werkgroepen

Vier pilots

Son en Breugel

Duurzame rioolheffing & 'afkoppelverdubbelaar'

Rotterdam

Gesprek met institutionele beleggers

Rucphen

Vergroten bewustwording burgers

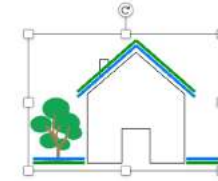
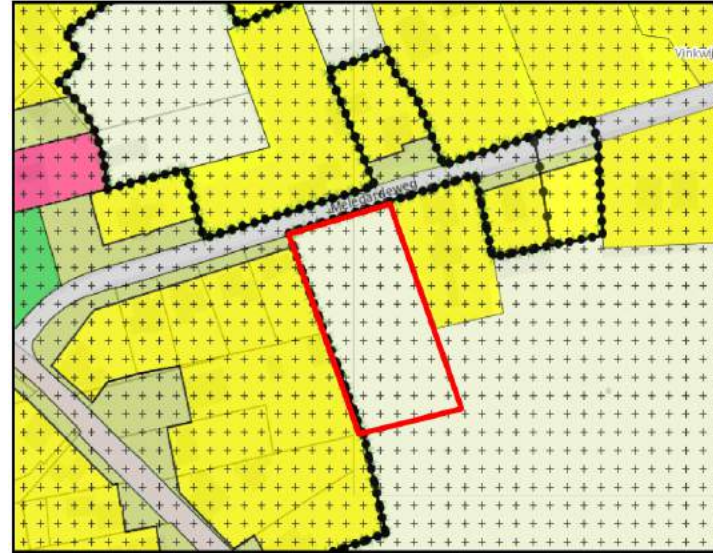
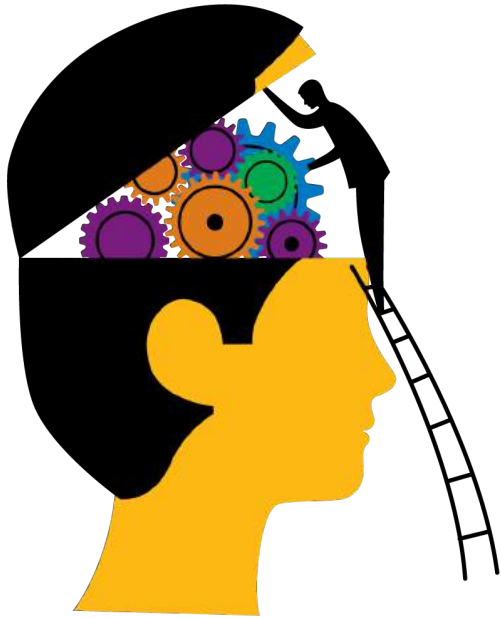

Dordrecht

Klimaatbestendig bedrijventerrein

Drie thematische werkgroepen

Drie soorten argumenten afwegen

Duurzaamheid

Institutioneel

Rechtvaardigheid

Effectiviteit

- Onderzoek
- Mate van gedragsverandering

Toetsing

- Percelen en gebieden
- Grondslag voor prikkel

Beslisondersteuning

- Wel / niet / hoe fin prikkel?
- Onderdeel van beleidsmix

Samenwerking

Doelen

- ▶ Reflectie en leren van elkaar
- ▶ Samen betere maatregelen ontwikkelen
- ▶ Krachtenbundeling

- ▶ Looptijd: 19 maanden
juni 2019 t/m dec 2020

Partners

- ▶ Overheden
- ▶ Kennisorganisaties
- ▶ Koepels
- ▶ Drinkwater
- ▶ Bestaande regionale adaptatie platformen

Huidige partners

- ▶ Gemeente Delft
- ▶ Gemeente Dordrecht
- ▶ Gemeente Enschede
- ▶ Gemeente Harderwijk / regio
- ▶ Gemeente Rotterdam
- ▶ Gemeente Rucphen
- ▶ Gemeente Son en Breugel
- ▶ Hoogheemraadschap Delfland
- ▶ Waterschap De Dommel
- ▶ Waterschap Aa en Maas
- ▶ Koepel: VNG
- ▶ Ministerie IenW / DPRA

Vandaag: 'uitwisseling aan de tafels'

**Ken je andere voorbeelden, onderzoeken, projecten?
Welke wensen heb je zelf t.a.v.?**

- **Pilots**
- **Beslisondersteuning**
- **Gedragsonderzoek naar effect prikkels**

Bespreek met elkaar
Noteer op post-its
Plak op flip-over

Twée pilots in de schijnwerpers

Son en Breugel

Duurzame rioolheffing & 'afkoppelverdubbelaar'

Rotterdam

Gesprek met institutionele beleggers

Rucphen

Vergroten bewustwording burgers

Dordrecht

Klimaatbestendig bedrijventerrein

Pilot Financiële Prikkels

GEMEENTE RUCPHEN

Week van ons Water & Samen Waterproof

Waarom?

Voornaamste reden = Bewustwording

Op naar onze gemeente waterproof!

Hoe?

Klein en krachtig

Week van ons Water
acties:

Tegels eruit, plantjes erin
&

Regentonactie

Langdurig proces

Samen Waterproof
platform

Hoe maak jij jouw eigen
omgeving waterproof?

Advies op maat

Hoe?

Klein en krachtig

Week van ons Water
acties:

Tegels eruit, plantjes erin
&

Regentonactie

Langdurig proces

Samen Waterproof
platform

Hoe maak jij jouw eigen
omgeving waterproof?

Advies op maat

Gemeente Rucphen

30 april · 🌐

In de hal van ons gemeentehuis pronken sinds gisteren deze plantenbakken van Jansen Hoveniers. Ze laten zien hoe je met wat planten je tuin een stuk meer 'waterproof' maakt.

Tijdens de week van ons water van 10 tm 19 mei ruilt Jansen Hoveniers je tuintegels gratis tegen een plantenpakket twv 45 euro. Aanmelden kan via: weekvanonswater@jansenhoveniers.com
www.weekvanonswaterinbrabant.nl
#Wvow2019 #benjijwaterproof

Tegels eruit, plantjes erin

- Jansen Hoveniers
- 37 deelnemers
- Stijgend aantal deelnemers

Gemeente Rucphen

2 mei · 🌐

Gratis je tuin sproeien? In een regenton bewaar je regenwater voor later. Handig voor droge zomerdagen. Tijdens de week van ons water van 10 tm 19 mei koop je er een met 50% korting bij Wildkamp B.V.! In de hal van het gemeentehuis zijn verschillende modellen te zien.

Meld je aan door naam en adres te mailen naar: Rucphen@wildkamp.nl.

www.weekvanonswaterinbrabant.nl

#Wvow2019 #benjijwaterproof

Regentonactie

- Wildkamp Rucphen
- 93 regentonnen
- Eerste keer dit jaar

**TEGELS ERUIT
PLANTJES ERIN**

**REGENTON
ACTIE**

Week van ons water

**DOE
MEE!**

Hoe? z.o.z.

**BEN JIJ AL
WATERPROOF?**

**GRATIS PLANTENPAKKET
T.W.V €45,-**

**50% KORTING OP EEN
REGENTON**

**10-19
mei**

MEDE
MOGELIJK
GEMAAKT
DOOR

**JANSEN
HOVENIERS**

wildkamp

Gemeente
Rucphen

**Week
van
ons
water**

Maak jij jouw tuin ook waterproof?

**10-19
mei**

**DOE MEE
EN
MELD JE
AAN**

HOE?

Haal wat tegels weg en je grond neemt meer water op. Een klein hoekje maakt al verschil en het fleurt je tuin nog op ook! Tijdens de 'Week van ons Water' kun je bij **JANSEN Hoveniers** gratis tegels uit je tuin inleveren in ruil voor een plantenpakket t.w.v. € 45,-.

Daarnaast gratis je tuin sproeien? Met een regenton bewaar je water voor later. Handig voor de droge zomerdagen! Bij **Wildkamp Rucphen** bestel je tijdens de 'Week van ons Water' een regenton naar keuze met **50% korting**.

**TEGELS ERUIT
PLANTJES ERIN**

**REGENTON
ACTIE**

**JANSEN
HOVENIERS**

weekvanonswater@jansenhoveniers.com

wildkamp

rucphen@wildkamp.nl

VERMELD BIJ HET AANMELDEN JE NAAM EN ADRES

Meer informatie vind je op
www.rucphen.nl/weekvanonswater of kom
langs in de hal van het gemeentehuis.

Waterschap
Brabantse Delta

Gemeente
Rucphen

Conclusie

- Blijven herhalen
- Herkenbare acties
- Elk jaar meer deelnemers

Hoe?

Klein en krachtig

Week van ons Water
acties:

Tegels eruit, plantjes erin
&

Regentonactie

Langdurig proces

Samen Waterproof
platform

Hoe maak jij jouw eigen
omgeving waterproof?

Advies op maat

Waterkring de Baronie

- Meerjarenprogramma
- Bewoners laten bijdragen aan de klimaatopgave
- Online tool voor bewoners

SAMEN WATERPROOF

MAATREGELEN

JOUW GEMEENTE

DOE DE CHECK

Ben jij al waterproof ?

De weersomstandigheden in ons land veranderen langzaam maar zeker. Daarom werken overheden binnen samenwerkingsverband de Baronie aan maatregelen hiervoor. Maar je kunt zelf ook in actie komen! Je kan bijvoorbeeld regenwater opvangen en die in droge tijden gebruiken voor je tuin! Je helpt daarmee je omgeving klimaatbestendig te maken, je tuin wordt groener en je bespaart op drinkwaterkosten! Doe de check en kijk wat jij kan doen.

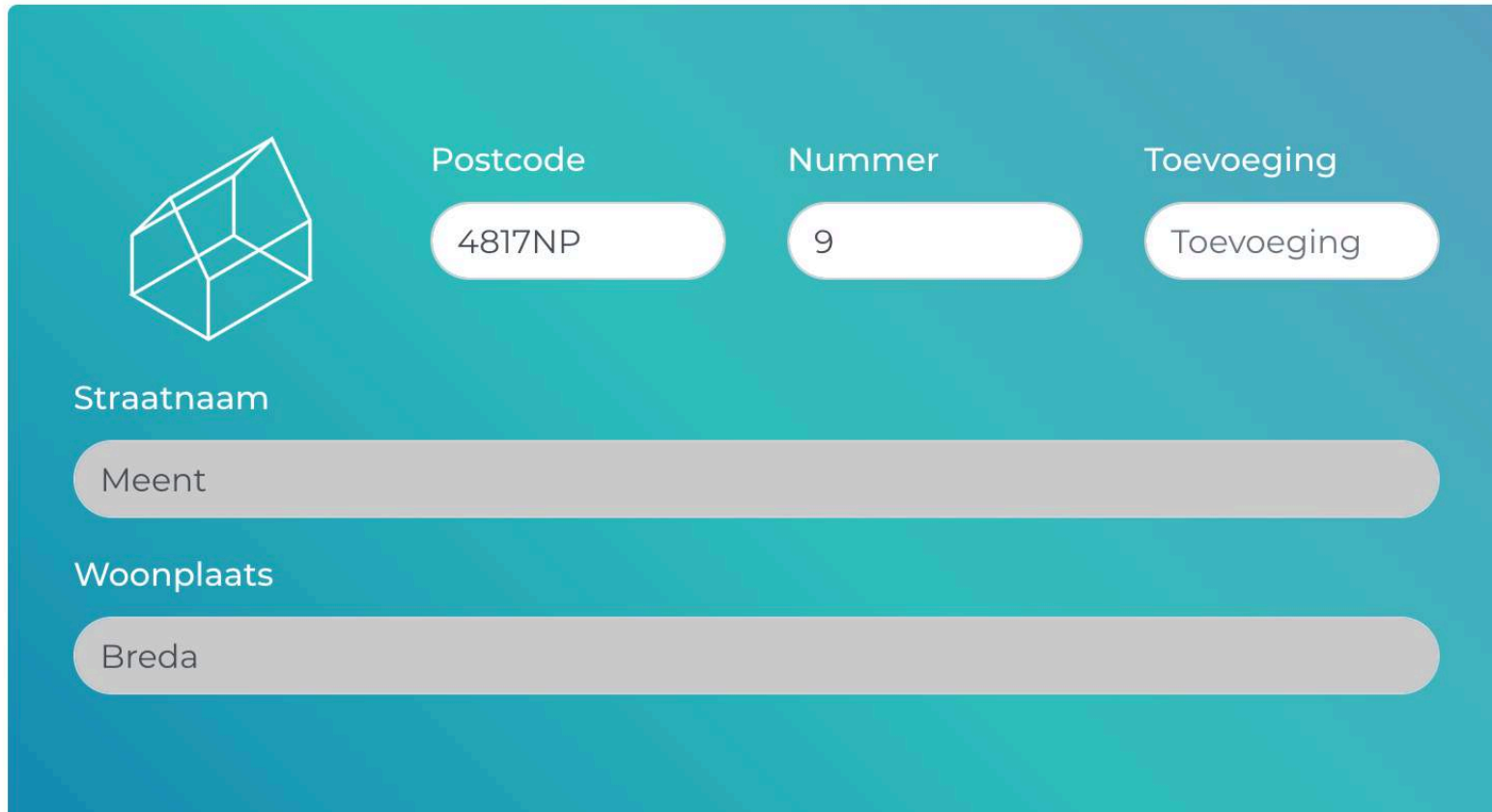
[Doe de check!](#)

Website

Wat is je adres?

Vul hieronder jouw adresgegevens in en krijg een gratis advies om te zien hoe jij geld kunt besparen én kunt bijdragen een beter klimaat.

A teal-colored form with rounded corners. At the top left is a white wireframe icon of a house. To its right are three input fields: 'Postcode' with '4817NP', 'Nummer' with '9', and 'Toevoeging' with 'Toevoeging'. Below these are two more input fields: 'Straatnaam' with 'Meent' and 'Woonplaats' with 'Breda'.

Postcode: 4817NP

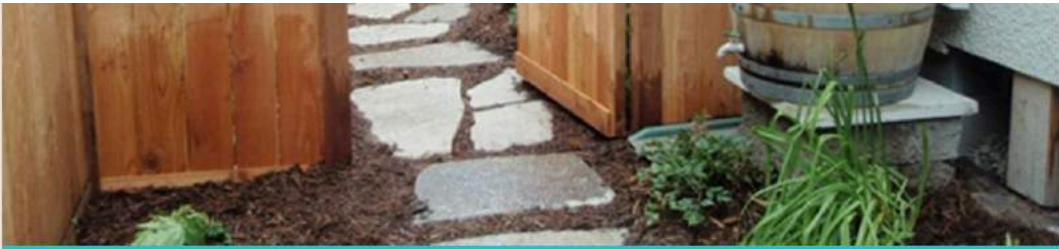
Nummer: 9

Toevoeging: Toevoeging

Straatnaam: Meent

Woonplaats: Breda

Doe de Check!

Regenton

Het regenwater dat op je dak valt, komt via de dakgoot en een regenpijp in de regenton terecht. Als de ton vol is, loopt hij over naar het riool. Je kunt dit water gebruiken om je planten water te geven.

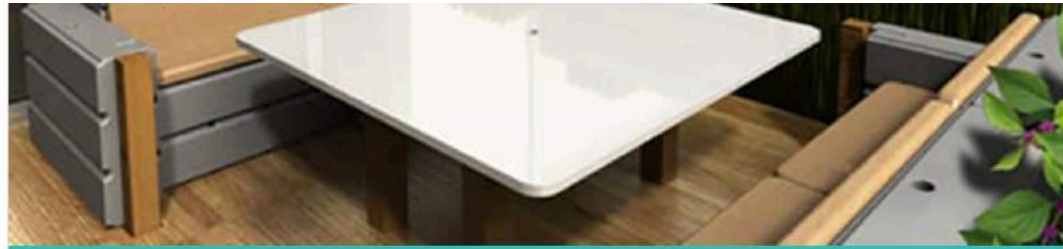

Vanaf

€ 112 - 230,-

[Meer informatie](#)

+ Bewaar maatregel

Waterschutting

Een waterschutting bestaat uit (op elkaar gestapelde) kunststof elementen waarin regenwater kan worden vastgehouden dat via de regenpijp in de schutting terecht komt. Een waterschutting werkt eigenlijk hetzelfde als een regenton, alleen dan in de vorm van een schutting.

Vanaf

€ 465

[Meer informatie](#)

+ Bewaar maatregel

Advies op maat

Effectiviteitsonderzoek

- Verschillende (communicatie) prikkels inzetten voor de volgende week van ons water in mei
- Welke benadering werkt?

Op naar Waterproof!

**pilot voor financiële prikkels voor
klimaatadaptatie op particulier terrein**

Belastingdifferentiatie rioolheffing Son en Breugel

Ambities & doelstellingen

- Klimaatbestendige leefomgeving realiseren
- Alle objecten afkoppelen.
- Voorkomen van grote vervangingsinvesteringen in riolering
- Bewustwording en eigen verantwoordelijkheid inwoners

Vastgelegd in:

- Gemeentelijk RioleringsPlan 2016-2022
- Visie Klimaatbestendig Son en Breugel 2030

Son en Breugel:
wat we doen is groen!

GEMEENTE
SON EN BREUGEL

Betrokken partijen

- Dienst Dommelvallei
- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Waterschap De Dommel
- Interne organisatie & bestuur

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Databank Praktijkvoorbeelden: van

HOME | ZOEKEN | UW VOORBEELD DELEN | MEER INFORMATIE | VNG.NL

Home > Gemeentefinancien > Financiële nota en verordening > Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing 2020

Beleidsvelden

- Arbeidszaken en personeelsbeleid
- Asiel en Integratie
- Bestuur en organisatie
- Burgerparticipatie
- Communicatie
- Cultuur
- Dienstverlening
- Economie
- Europa
- Gemeentefinancien
- Gemeentelijke samenwerking
- Gezondheid en Maatschappelijke ondersteuning
- Global Goals
- Informatiebeleid
- Internationaal
- Jeugd
- Milieu
- Mobiliteit
- Onderwijs
- Recht
- Ruimte
- Sociaal Domein
- Sport
- Veiligheid
- Werk en inkomen
- Wonen

Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing 2020

Gemeente(n): Gemeente Son en Breugel (15.001 - 50.000 inwoners)
Jaar van uitgave: 2019
Onderwerpen: Financiële nota en verordening, Water en riolering
Type(s): Verordening
Waardering: ☆☆☆☆☆ (1 waardering)

De gemeente Son en Breugel heeft ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. Als gemeentelijke organisatie worden in de ontwikkelingsplannen klimaataspecten integraal en gelijkwaardig afgewogen. De raad heeft besloten dat we in 2030 een klimaatbestendige leefomgeving gerealiseerd willen hebben. Daaronder verstaat de gemeente dat de 'openbare' ruimte veerkrachtig genoeg is ingericht, zodat hitte, droogte en wateroverlast niet leiden tot grote schades en gevaar voor de volksgezondheid. Dit kan alleen samen met het bedrijfsleven en inwoners gerealiseerd worden, wat een gezamenlijke inspanningsverplichting oplevert.

Met een afkoppelsubsidie en door belastingdifferentiatie worden inwoners en bedrijven gestimuleerd om hemelwater op eigen terrein te verwerken. Door het afkoppelen krijgen inwoners inzicht in en regie op de rioolverwerkingskosten. Hemelwater op eigen terrein verwerken draagt ook bij aan de wilstwording van de uitdagingen waarvoor de gemeente staat en draagt bij aan het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen van Son en Breugel.

Meer informatie

- ▢ Raadsvoorstel belastingdifferentiatie rioolheffing 2.1.pdf
- ▢ motie belastingdifferentiatie rioolheffing.pdf
- ▢ motie subsidieverordening afkoppelen hemelwater.pdf
- ▢ besluitenlijst raadsvergadering 7 februari 2019.pdf
- ▢ amendement beleidsaanpassing belastingdifferentiatie rioolheffing.pdf
- ▢ Verordening rioolheffing 2020 DEF.docx

REACTIES

Hoe waardeert u dit praktijkvoorbeeld?
☆☆☆☆☆

Reageer als eerste!
[Nieuwe post toevoegen](#)

Aanpak

Verduurzamen rioolheffing

Maak de hoogte van de heffing (mede) afhankelijk van het gegeven of er wel of niet regenwater wordt aangeboden aan het gemeentelijk rioleringsstelsel wordt aangeboden

Het differentiëren van de rioolheffing is een onderdeel van de aanpak:

1. **Informeren:** intensieve voorlichtingscampagne en ondersteuning
2. **Stimuleren:** € 300,- voor het afkoppelen van regenwater. Inmiddels vermeerderd met € 300,- van het waterschap
3. **Belonen** middels korting van € 50,- op rioolheffing
4. **Verplichten** middels gebiedsaanwijz

Splitsing rioolheffing

Splitsing rioolheffing

Als u **NIET** afkoppelt

NIEUW	NOTA
Gebruikersheffing voor afvalwater	€ 125
Eigenaarsheffing voor regenwater	+ € 50
<hr/>	
Totaal	€ 175

Als u **WEL** afkoppelt

NIEUW	NOTA
Gebruikersheffing voor afvalwater	€ 125
<hr/>	
Totaal	€ 125

Gegarandeerd voor 10 jaar !

**Let wel:
afkoppelen betekent
ook echt afkoppelen !**

GEMEENTE
SON EN BREUGEL

Informeren omgeving

- Voorlichtingsbijeenkomsten
- Watercoach
- Waterambassadeurs (Son en Breugel verbindt)
- Publiciteitscampagne en flyer
- Workshops
- Afkoppelborden

Een financiële bijdrage

De gemeente draagt een steentje bij om inwoners te helpen hun leefomgeving te verbeteren. Met een subsidieregeling en een jaarlijkse korting op de rioolheffing maken we het voor u extra aantrekkelijk. Koppel ook uw regenwater af van het riool, want wacht u nog op?

Afkoppelsubsidie
Het afkoppelen van uw woning is duurzaam, beter voor uw tuin en gunstig voor uw portemonnee. Woninggebouwen die het regenwater van zij- en achtertuin afkoppelen van het gemeentelijk riool kunnen hiervoor een subsidie van €300 aanvragen.

In de wijken 't Zand en Sonnapark, op industrieterrein Blikerspelt, het buitengebied met drinkrieling legt u een gescheiden systeem om u het hemelwater aan de vuilriool af afgekoppeld voor deze locaties. Het niet mogelijk om een subsidie aan te vragen voor het afkoppelen van de zij- en achtertuin.

U kunt de 'subsidie afkoppelen regenwater' digitaal aanvragen via onze website. Wil u eerst meer informatie? Bel dan met Jean-Paul de la Roy, telefoonnummer 0499 491 491.

Verlaging rioolheffing
Naast de afkoppelsubsidie kunt u als eigenaar van een woning of bedrijfspand een korting ontvangen op de rioolheffing. Tussen 2020 en 2029 wordt een korting van €50,- verstrekt op de rioolheffing als u het regenwater van daken en verhardingen op zegen, tarmac, verweerd, geste bevestigingskorting gaat automatisch in voor de afgekoppelde wijken 't Zand en Sonnapark, buitengebied met drinkrieling en op industrieterrein Blikerspelt. In totaal is door het afkoppelen van regenwater op eigen terrein dus €800,- te besparen.

Hoe dan?

Watercoach
Veel inwoners zien het afkoppelen van regenwater wel zitten. Ze weten alleen niet altijd hoe ze dit het beste kunnen aanpakken. Daarom kunnen zij de hulp innemen van een watercoach. De watercoach geeft een persoonlijk advies en zoekt met u naar de beste oplossing voor uw specifieke situatie. Watercoaches zijn in dienst van de gemeente Son en Breugel en kennen de lokale situatie. Dat maakt het een stuk gemakkelijker dan digitaal of online! Maak voor een advies een afspraak via 0499 491 491.

Kom ervaren!
Om inwoners te informeren organiseren we de komende maanden in uw wijk allerlei presentaties en workshops in alle wijken van Son en Breugel om u de mogelijkheden om af te koppelen te laten zien en horen. Son en Breugel verbindt samen met de watercoaches komen naar u toe deze zomer!

Samen sneller resultaat
Bent u al afgekoppeld en wilt u uw buurtgenoten informeren om mee te doen? Wacht niet dan ambassadeur voor uw straat of wijk. Son en Breugel verbindt kan u helpen om dit te organiseren. Bel voor vragen met Jan Frans Broekmans, telefoonnummer 04 99 491 491.

Maak voor een persoonlijk advies een afspraak met de watercoach. Bel 0499 491 491

Hoeveel regenwater komt er van een dak?

1 mm op 1 m² = 1 liter | 1 mm op 30 m² = 30 liter

Hoe bereken je het dakoppervlak?
Lengte x breedte in het platte vlak (waarschijnlijk dat van de dak van de bevestiging naar de afvoeropening met elkaar deelt)

Test de doorlaatbaarheid van de grond in je tuin

1. Graaf een gat van 30 x 30 x 30 cm.
2. Giet er een emmer water van 10 liter in.
3. Meet hoe lang het water weg is.
4. Wascht voor een meter het water weg in.
5. Laat er nog een liter water in.
6. Meet hoe lang het water verdort het gat weg is.

Leegtegraad	Overvloedigheid	Wettigheid of niet?
Minder dan 20 minuten	Zeer goed	De beste grond om te gebruiken.
Van 15 tot 20	Goed	Probleemloos gebruikbaar.
Minder dan 15 tot 20	Middel	Heeft aandacht op met het gebruik van water.
Minder dan 15 tot 20	Slecht	Voort het gebruik op advies.

Meer informatie over subsidie afkoppelen regenwater?
Ga naar www.sonenbreugelverbindt.nl/0003 of bel dan met Jean-Paul de la Roy, 0499 491 491

Meer inspiratiemogelijkheden?
Ga na www.sonenbreugelverbindt.nl

Bezoekadres en telefoonnummer
Gemeentehuis
Raadhuisplein 1, 5491 AL Son en Breugel
Telefoonnummer: 0499 491491

Telefonische bereikbaarheid
maandag tot en met donderdag van 08.30 tot 17.00 uur
vrijdag van 08.30 tot 12.30 uur

Rege in je
Koppel de regen gebruik 't heme

Vragen?

Niet afvoeren, afkoppelen!

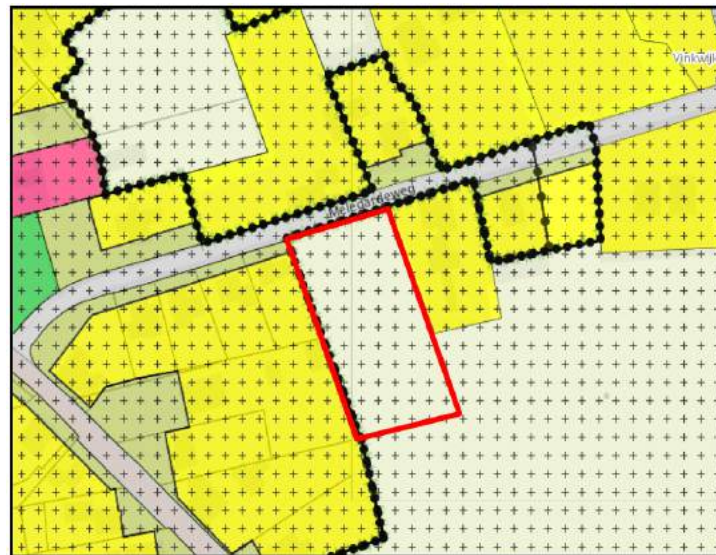
Koppel de regenpijp af van het riool, gebruik 't hemelwater in eigen tuin.

Ontvang €300 subsidie!

Voorwaarden vindt u op www.sonenbreugel.nl

Son en Breugel: wat we doen is groen!

Twee werkgroepen nader beschouwd

Drie soorten argumenten afwegen

Duurzaamheid

Institutioneel

Rechtvaardigheid

Effectiviteit

- Onderzoek
- Mate van gedragsverandering

Toetsing

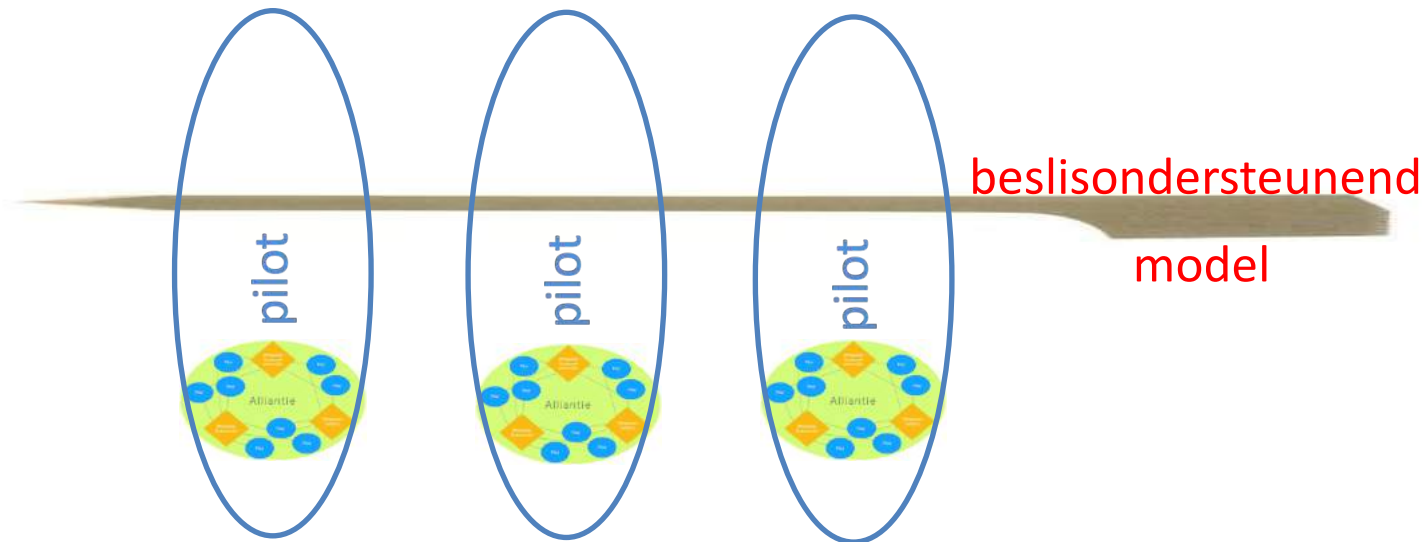
- Percelen en gebieden
- Grondslag voor prikkel

Beslisondersteuning

- Wel / niet / hoe fin prikkel?
- Onderdeel van beleidsmix

Werkgroep beslisondersteuning

één van de drie satéprikkers door de pilots

aan boord: Dordrecht, Enschede, Harderwijk, Dommel, VNG

Doel:

beslisondersteunend model ontwikkelen dat een lokaal bestuur helpt bij een besluit over het inzetten van financiële prikkels voor klimaatadaptatie

Als onderdeel van palet van instrumenten:

- communicatie
- regelgeving:
- ondersteuning / coaching

Elementen van de opdracht en beoogde resultaten:

- klimaatadaptatie binnen het bredere duurzaamheidsbeleid / meekoppelkansen
- de stakeholders bij een financiële prikkels, hun beweegredenen, motivatie, en aanknopingspunten.
- rol van de financiële prikkels ten opzichte van elkaar en binnen de beleidsmix
- inzicht in financiële consequenties voor de gemeente, het waterschap en stakeholders
- uitwerking van een aantal modellen voor financiële prikkels.

Stappen (jan 2020 – dec 2020):

- afbakenen beslisondersteunend model
- inventariseren en aanscherpen eisen en wensen
- opstellen concept model, eventueel met varianten of verschillende onderdelen
- uitwerken model met kosten, baten en waarderingen
- testronde bij en met partners van de Alliantie
- verwerken inzichten, afronden beslisondersteunend model

Uitwisseling aan de tafels

**Ken je andere voorbeelden, onderzoeken, projecten?
Welke wensen heb je zelf t.a.v.?**

- **Pilots**
- **Beslisondersteuning**

Bespreek met elkaar
Noteer op post-its
Plak op flip-over

FINANCIËLE PRIKKELS VOOR KLIMAATADAPTATIE

9 december 2019

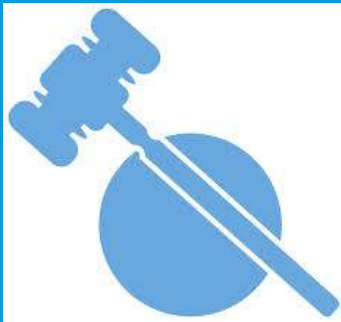

Eva van den Broek

Karin Bongers

Behavioural Insights Nederland

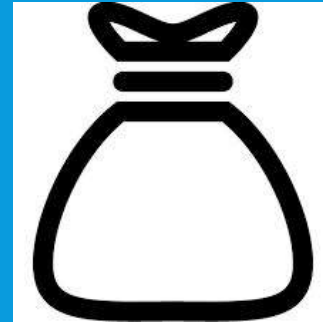
STUREN OP GEDRAG

Regels en wetten

Informatie geven

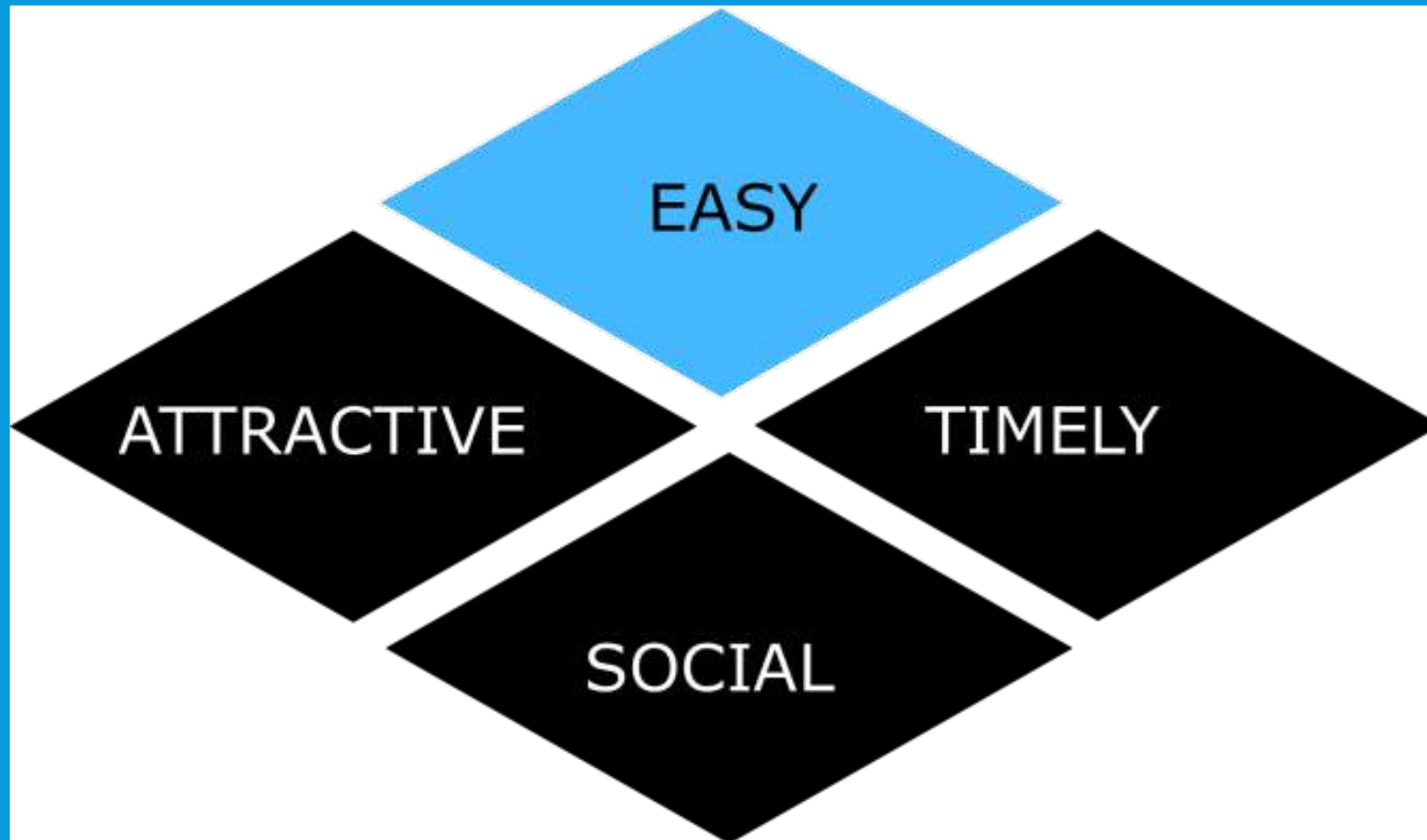

Financiële prikkels
- veranderen keuzes

Nudging
- maakt de 'juiste'
keuze
gemakkelijker

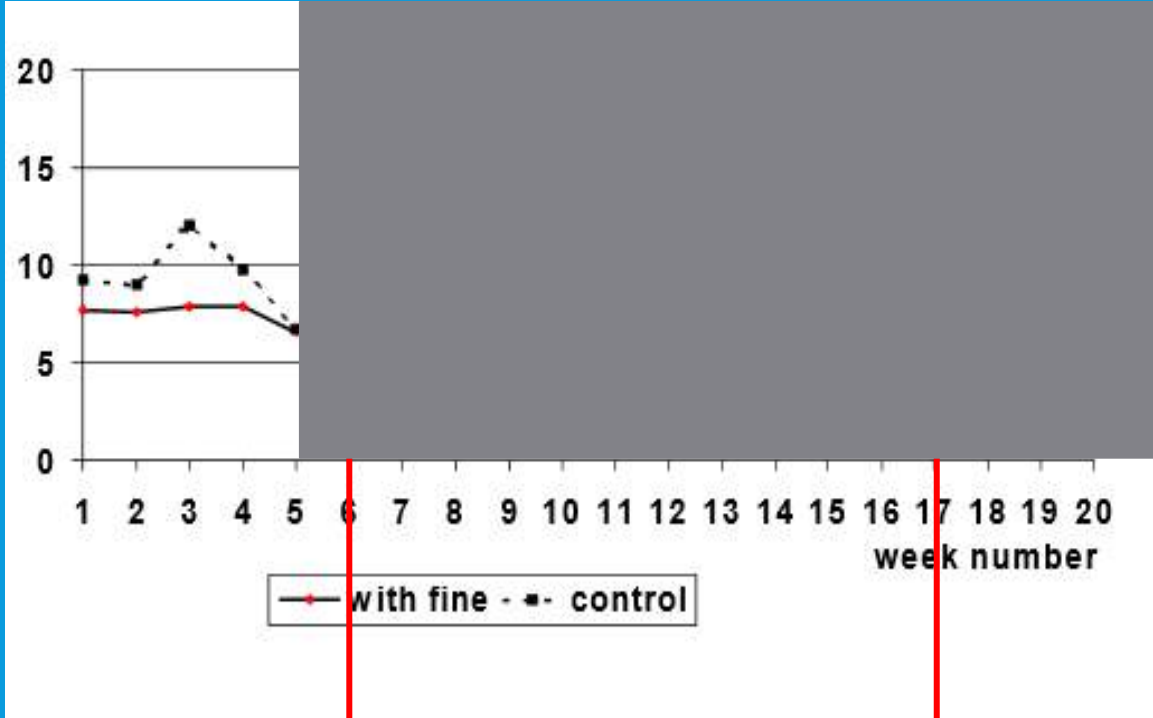
WAT BEPAALT GEDRAG?

RATIONELE AFWEGINGEN?

late
ouders

...boetesysteem...

LUIHEID

Studiefinanciering aanvragen

Persoon > Adres > Opleiding > **Studiefinanciering** > Overzicht

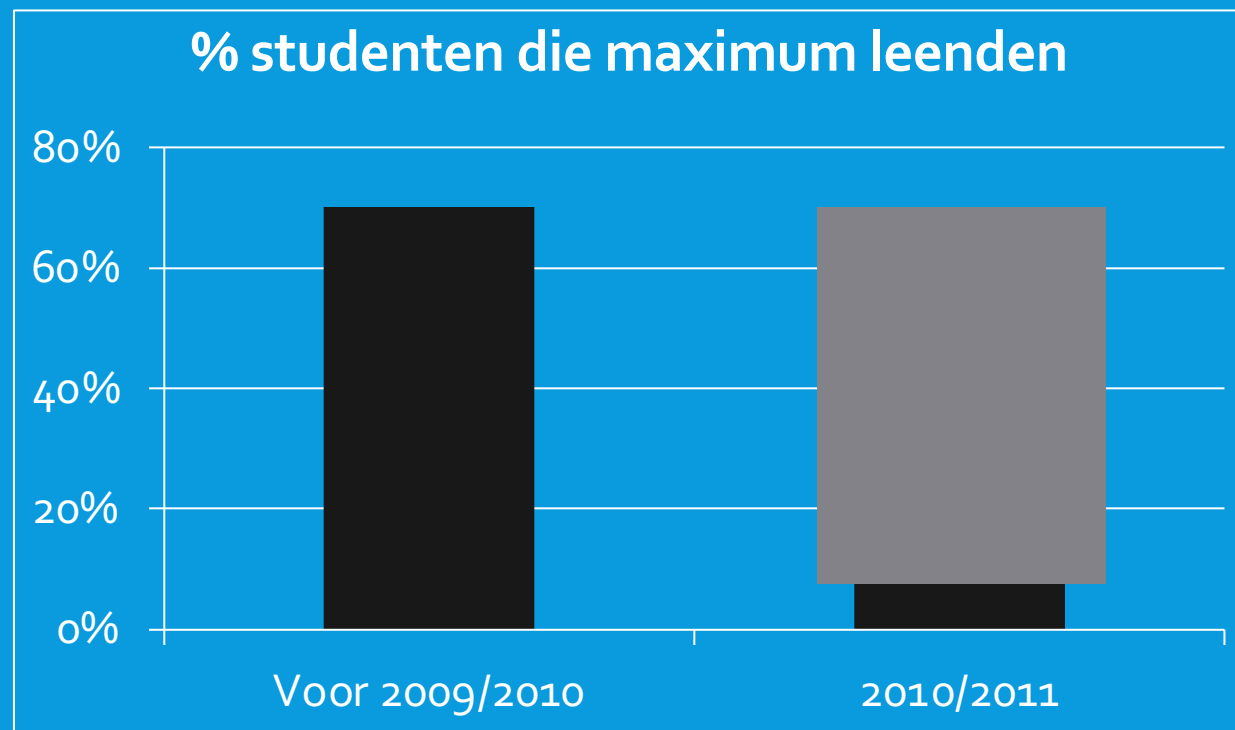
Studiefinanciering

i ▪ Voor het berekenen van de aanvullende beurs hebben we de inkomensgegevens van je ouders nodig. Heb je geen contact met één ouder of met beide ouders? Neem dan contact op met onze Klantenservice op het telefoonnummer (050) 599 77 55.

* Verplichte velden

Welke studiefinanciering wil je? * ?

Hoeveel wil je lenen? * Maximaal Minder, namelijk per maand ?

AANTREKKELIJKHEID

https://www.essent.be/nl/particulieren/prijsvergelijker/overzicht

essent.be Particulieren 1000 verbruikers | inschrijven en overtuigen

Onze energie. Daar geniet je van.

Producten Prijsvergelijker Klant worden Klantenservice Mijn essent.be

Prijsvergelijker

Uw jaarlijkse besparing

Door over te stappen naar essent.be bespaart u jaarlijks € 38,22. Dat betekent een besparing van 4,87% per jaar ten opzichte van uw huidige leverancier.

octopus	essent	Jaarlijks besparing
Elektriciteit Energyflex Vaal - 1 jaar	Elektriciteit Vaal Groen - 1 jaar	Elektriciteit € 12,82
Aardgas Energyflex Aardgas	Aardgas Aardgas - 1 jaar	Aardgas € 25,40
OCTA+ € 959,01	essent € 920,79	€ 38,22

+ Toon een gedetailleerde vergelijking

Wij hebben uw jaarlijkse besparing berekend op basis van gemiddeld verbruik van 1800 kWh (dag en nacht) en een marktwaarde van 8000 kWh.

Als u nu overstapt bespaart u jaarlijks €38,22!

+ 23%

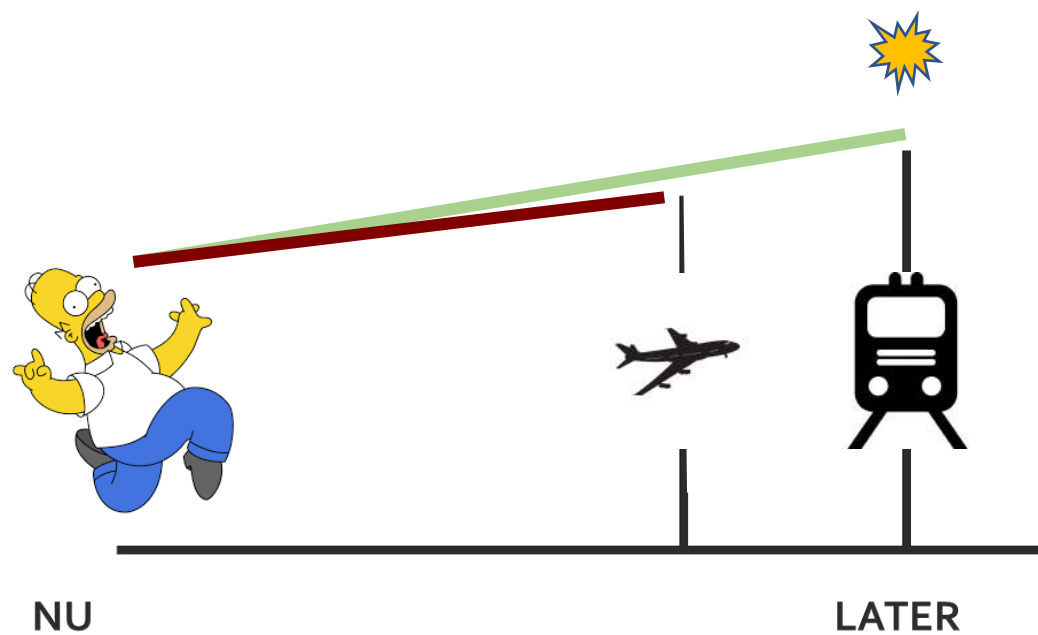
**+ 23%
aanmeldingen**

SOCIALE NORMEN

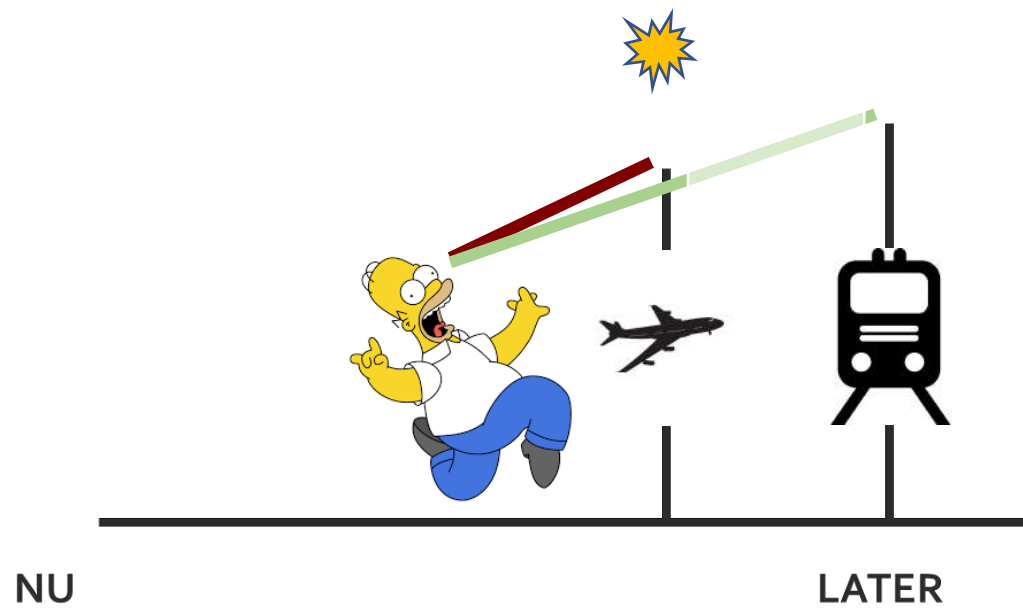

TIMING

TIMING

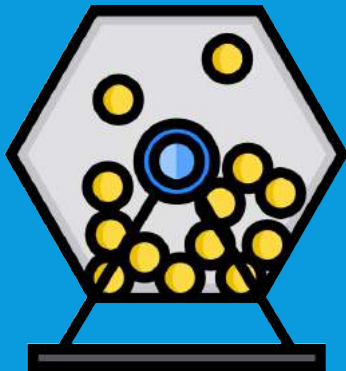
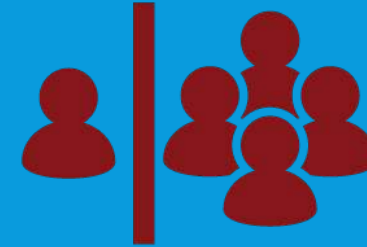
TIMING

KLIMAATADAPTATIE

Belangrijkste factoren die mensen tot handelen aanzetten

- **Self-efficacy:** Geloven mensen dat ze het kunnen
- **Nut:** Geloven mensen dat wat ze doen ook nut heeft
- **Negatieve emoties:** Motivatie veroorzaakt door 'slecht gevoel'
- **Sociale norm:** Zien mensen dat anderen hetzelfde gedrag vertonen?

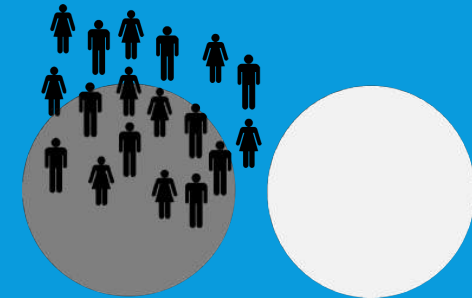
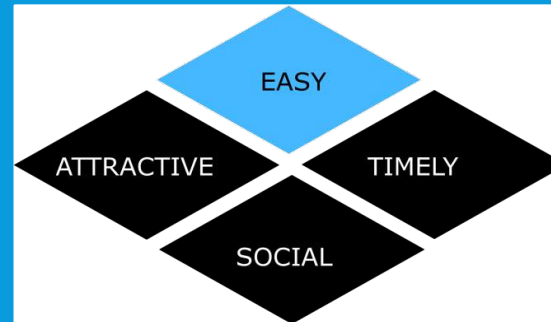
Afhankelijk van financiële prikkels en ingeschatte risico's:

- Loont het gedrag financieel op **lange termijn** / korte termijn?
- Is er een **kans** op grote beloning (loterij), of een zekere kleine beloning?
- Timing van betaling: **verliesaversie** (subsidie *missen*)

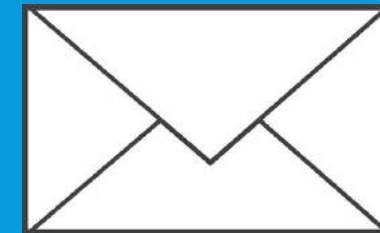
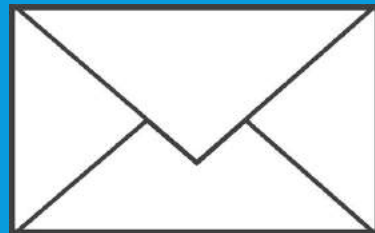
Van Valkengoed, A. M., & Steg, L. (2019). Meta-analyses of factors motivating climate change adaptation behaviour. *Nature Climate Change*, 9(2), 158.

WERKPLANNEN:

Rucphen

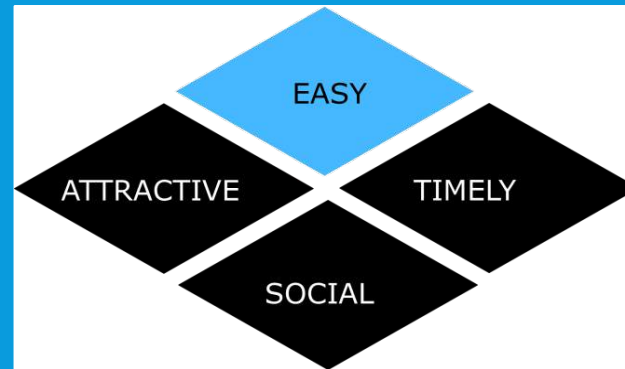
Son en Breugel

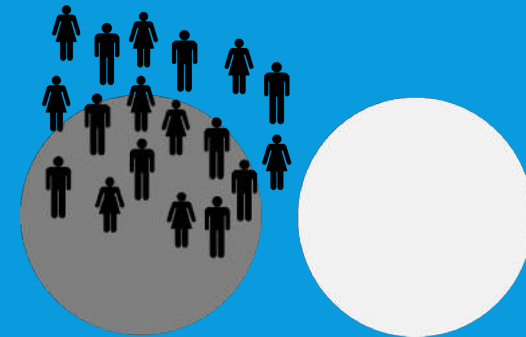
WAT GAAN WE DOEN?

begrijpen

sturen

evalueren

GEDRAG IS NIET VOLKOMEN RATIONEEL... MAAR WEL VOORSPELBAAR

1 Teken hier een 'foto' van het gedrag NU

3 Teken hier een 'foto' van het gedrag STRAKS

kantinemedewerkers

2 Wie doet dit?

.....

voor de lunch

Waar gebeurt dit?

.....

Waarom gebeurt dit, denk je?

Reden 1:

Reden 2:

tijdsgebrek

men ziet geen noodzaak

E Kun je het gedrag **gemakkelijker** maken
(standaard, informatie versimpelen, mensen ontzorgen)?

.....
direct warm water
.....

A Kun je het doelgedrag **zinvol** maken
(belonen, een terugkoppeling geven, ermee showen)?

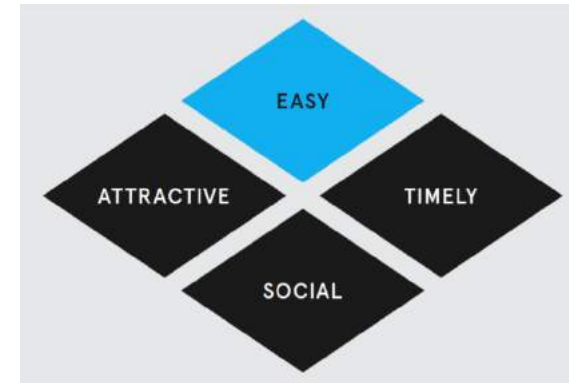
.....
20% minder zieken!
.....

S Kun je het gedrag **sociaal** maken
(voorbeelden showen, samen laten doen, competitie,
betrouwbare koplopers laten zien)?

.....
foto van chefkok
.....

T Kun je de juiste **timing** voor het gedrag vinden
(keuzemoment verplaatsen, beïnvloeden, vertragen/
versnellen, een reminder sturen, een belofte vragen)?

.....
bordje in kleedkamer
.....

Wat is je beste idee:

bordje in

kleedkamer

Uitwisseling aan de tafels

**Ken je andere voorbeelden, onderzoeken, projecten?
Welke wensen heb je zelf t.a.v.?**

- Pilots
- Beslisondersteuning
- Gedragsonderzoek naar effect prikkels

Bespreek met elkaar
Noteer op post-its
Plak op flip-over

Meer informatie? Pilot?

Aanmelden Alliantie?

Web: <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/overheden/sra/financiële-prikkels/>

Home Actueel Site-overzicht Hulpmiddelen Sectoren Voorbeelden Beleid en programma's

Home > Contact - Helpdeskformulier >

Contact - Helpdeskformulier

Heb je tips, opmerkingen of vragen over de informatie op het Kennisportaal Ruimtelijke Adaptatie? Of heb je andere vragen over ruimtelijke adaptatie? Maak dan gebruik onderstaand contactformulier. We gebruiken jouw gegevens alleen om je vraag te beantwoorden ([privacyverklaring](#)).

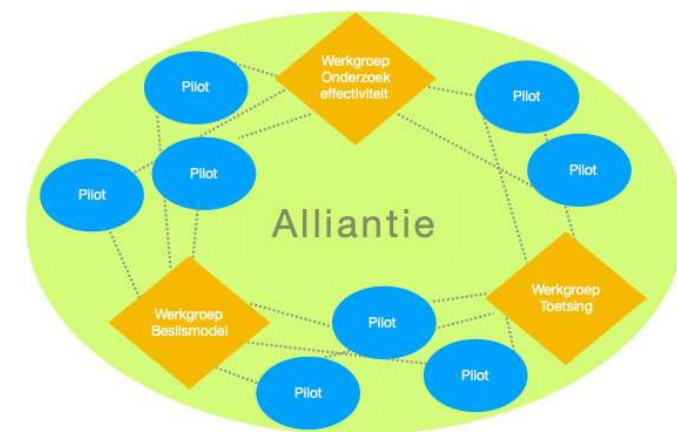

Deltaprogramma |
Ruimtelijke Adaptatie

Of mail:

info@nextgreen.nl

info@stroomenonderstroom.nl

STROOM en ONDERSTROOM

nextgreen

connecting green ambitions